herpy

SALAMANDRE

Northern Banded Newt

Ommatotriton ophryticus

Ommatotriton ophryticus er en stor, kraftig vandsalamander på 12-17 cm fra bjergskovene omkring det sydøstlige Sortehav. Hannen får i vandet en høj, takket rygkam og en blå- og grønplettet hale. Arten er køleelskende og kræver kølige, fugtige forhold og ro; den hører til de vanskeligere vandsalamandre i terrariet.

Familie: Salamandridae Tidligere navn: *Triton ophryticus; Triturus vittatus ophryticus; Triturus ophryticus*

Mild hudgift

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**12-17 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**8-15 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Semi-akvatisk**
Biotop	**Bjergskov og tempereret skov og eng**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**10-18 °C**
Temperatur, nat	**5-12 °C**
Luftfugtighed	**80-100 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 10-20 cm
Vandtemperatur	**8-18 °C**
UVB	**Ikke nødvendig**
Vinterhvile	**4-10 °C** 8-12 uger
Kost	**Insekter, små leddyr (springhaler, bananfluer) og orme/snegle**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**I vand**
Kønsmoden	**36-48 mdr.**
Æg pr. sæson	**100-200**
Larvetid	**60-120 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Næsten truet (NT)**

Om arten

Ommatotriton ophryticus er en stor, kraftig vandsalamander med lange ben og tæer, mest hos hannen, og en hale, der er omtrent lige så lang som krop og hoved. Voksne dyr bliver typisk 12-17 cm. Huden er næsten glat til svagt kornet. I landfasen er ryggen rødlig. I vandfasen er ryg og sider bronzeolivenfarvede til olivenbrune med små mørke prikker på ryggen og et lyst

bånd langs flankerne, afgrænset af mørke striber. Bugen er pletfri gul til orange. Om foråret får hannen en meget høj, takket kam langs ryggen og halen, og farverne bliver gule eller brune med mørke lodrette striber. Halen har mørke pletter foroven og blå og grønne pletter på siderne.

O. ophryticus regnedes tidligere for en underart af *Ommatotriton vittatus*, men blev i 2005 løftet til egen art. I samme omgang blev en form beskrevet, som i dag regnes for arten *Ommatotriton nesterovi*. De to arter ligner hinanden og mødes i en meget smal overgangszone i det nordlige Tyrkiet.

Huden har som hos andre vandsalamandre giftkirtler; giften er ikke undersøgt for *O. ophryticus*. Sekretet kan irritere slimhinder. Vask hænderne efter håndtering, og rør ikke ved øjne og mund. Dyret flygter med et kraftigt spring, når det forstyrres, og trives bedst, når det får ro.

Udbredelse og levested

Ommatotriton ophryticus lever i det nordøstlige Tyrkiet og i Kaukasus: langs sydkysten af Sortehavet fra området omkring Ünye østpå, i Georgien, Armenien og det sydlige Rusland. Mod vest afløses den af den nært beslægtede *O. nesterovi*. Arten er indført i Spanien, hvor den har blandet sig med *O. nesterovi* til en bestand af krydsninger.

Udbredelsen er spredt, og arten er kun lokalt almindelig. Den er sårbar over for skovrydning, dæmninger, dræning af vådområder, overgræsning, byudvikling, forurening og indførte vaskebjørne og er opført som næsten truet. Også indsamling til dyrehandlen truer arten.

> **Oprindelig udbredelse:** Tyrkiet, Georgien, Rusland og Armenien.

LEVESTED

Ommatotriton ophryticus findes mest over 1.200 m og lever i nåleskov, blandskov og løvskov op til subalpine enge. På land holder dyrene sig skjult i fugtigt løv, under træstammer og sten og i huller. Landhabitatet kan være forholdsvis tørt.

Til yngel bruger arten mange slags vande, fra midlertidige damme til søer. Dyrene overvintrer som regel på land, men hanner i yngledragt er fundet i vand allerede i januar.

Dyrene er aktive om natten og i skumringen, især i kølige og fugtige nætter.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Ommatotriton ophryticus*. Anbefalingerne bygger på de få erfaringer med arten og på den nært beslægtede *Ommatotriton vittatus* og de øvrige europæiske vandsalamandre. Arten kan holdes i et landterrarie, i et akvaterrarie eller skiftevis i begge, så længe det er køligt og roligt.

Et terrarie på 60 × 30 × 30 cm passer til to voksne dyr, og større er bedre. Landdelen laves af en dyb, fugtig bund af ugødet jord med et tykt lag mos, løv, bark og kork som skjul. Bunden skal dræne, så den ikke bliver sumpet: arten kommer fra veldrænede skråninger, og en stillestående, våd bund er et problem. Vanddelen er 10-20 cm dyb med en flydende plade eller sten, så dyrene selv kan gå mellem vand og land. Arten klarer sig godt i et velsikret, skyggefuldt udendørs anlæg med dræn, tæt net og frostfrie skjul.

Dyrene klatrer og presser sig gennem små åbninger, så terrariet skal have et tætsluttende låg med fint net. Dyr, der forstyrres ofte, stresser og tager af, så skjulene løftes sjældent.

TEMPERATUR

Ommatotriton ophryticus er køleelskende. Dagtemperaturen skal være 10-18 °C og nattemperaturen 5-12 °C. Voksne dyr spiser bedst ved 10-15 °C og æder næsten ikke i varmt vejr, så temperaturen må ikke komme over 20 °C i længere tid. En han med fuld kam kan have svært ved at synke til bunden; flyt ham i så fald til land. Stil terrariet køligt: en kælder, en uopvarmet garage eller et skyggefuldt sted udenfor, uden sol og uden varmekilder.

Vinterhvilen foregår ved 4-10 °C og varer 8-12 uger. Dyrene hviler på land i fugtigt løv og mos. Dyrene må ikke fryse, så et udendørs anlæg skal have skjul i frostfri dybde, fx i et tykt lag løv og jord. Efter vinterhvilen bringes dyrene i yngleform med stigende temperatur, mere lys og mere foder.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG FORSTØVNING

Landdelen skal holdes fugtig, med en luftfugtighed på 80-100 %, men aldrig vandfyldt. Forstøv mosset med afkloreret vand, når det begynder at tørre, og lad jord og mos holde på fugten. Et tykt mosdække i den ene ende og en tørrere bund med løv i den anden giver dyrene et valg. God ventilation forhindrer stillestående luft og skimmel. Bliver det for tørt, bliver huden mat, og dyrene gemmer sig.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Vanddelen skal være 10-20 cm dyb og 8-18 °C. Brug afkloreret postevand eller regnvand. Arten er følsom over for forurening og skal have rent vand: skift en tredjedel af vandet ugentligt, og fjern foderrester dagligt. Et lille filter med svag strøm hjælper. Bunden kan være bar eller af groft sand eller store sten, aldrig fint grus. Flydende planter og en flydende plade giver dyrene mulighed for at forlade vandet. Rengøringsmidler, sæbe og håndcreme må aldrig komme i nærheden af vandet.

LYS OG UVB

UVB er ikke nødvendigt for arten, som er aktiv om natten og i skumringen og undgår sol. Almindeligt dagslys eller LED-lys i 10-12 timer om dagen er nok. Lampen må ikke varme terrariet. Planter og skjul skal give rigelig skygge. Kalk og D3 i foderet er vigtige, fordi dyrene ikke får UVB; indendørs er arten udsat for engelsk syge.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Ommatotriton ophryticus æder alle små dyr, den kan overmande. På land passer springhaler, bænkebidere, hvide orme, bananfluer og små snegle og edderkopper, til voksne dyr også fårekyllinger og regnorme. I vandet tager dyrene dafnier, myggelarver og orme. På land tages ubevægeligt foder næsten aldrig, så foderet skal være levende. Fårekyllinger drysset med kalk og vitaminer til padder er et godt basisfoder, men foderet skal være varieret.

Voksne dyr fodres en til to gange om ugen i køligt vejr. Foderdyrene skal være små nok til, at dyret let kan sluge dem.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er sky, og mange dyr bliver stressede af at blive forstyrret. Den kan holdes i par eller i en lille gruppe med flere hunner end hanner. I yngletiden forfølger hannerne hunnerne, så mange planter og skjul giver ro. Hold den ikke sammen med fisk eller andre arter, der æder æg og larver, og hold ikke dyr af forskellig størrelse sammen.

Huden er sart, så dyrene bør kun håndteres, når det er nødvendigt: gør hænderne våde med afkloreret vand, eller brug en lille ketsjer eller en kop. Hold låget lukket: dyrene springer og slipper let ud.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

I yngletiden kendes hannen på den høje, takkede kam og de blå og grønne pletter på halen. Hunnen er mere afdæmpet og har ingen kam. Dyrene bliver kønsmodne efter mindst tre år. Uden for yngletiden er kønnene sværere at skelne; hannen har længere ben og tæer og en større kloak.

PARRING

Yngletiden udløses af stigende temperatur, mere lys og mere foder efter vinterhvilen. Dyrene holdes på land, indtil de skal yngle, og inden for få dage efter, at de får adgang til vand, begynder tilnærmelsen. Hannen står foran hunnen, viser sin kam og slår med halen, og hun tager hans sædpakke op fra bunden med kloakken. Befrugtningen er indvendig. Arten yngler både efter en vinter udendørs og indendørs med kun lidt forskel mellem årstiderne.

ÆG OG LARVER

Hunnen lægger æggene enkeltvis i blade af vandplanter, som hun folder om ægget med bagbenene. En enkelt hun kan lægge 100-200 æg i en sæson, og hun lægger befrugtede æg i flere uger, også efter at hannerne har tabt kammen. Brug bløde planter som vandpest eller tusindblad. Voksne dyr æder æg og små larver, så flyt bladene med æg til et eget kar. Ved kølige forårstemperaturer klækker æggene efter omkring fem uger, i varmere vand hurtigere.

Larverne er ved klækningen næsten mikroskopiske, med ydre gæller og hæfteorganer. De første dage lever de af blommen. Derefter er de rovdyr og tager kun levende foder: først infusionsdyr og nyklækkede dafnier, senere større dafnier, hvide orme og myggelarver. Fodr larverne dagligt, hold dem i rent, køligt vand under 20 °C med mange planter, og sorter dem efter størrelse, så de store ikke æder de små. Larverne vokser langsomt, og sene larver kan overvintre i vandet og forvandle sig året efter.

METAMORFOSE

Larverne forvandles efter omkring 2-4 måneder, afhængigt af temperatur og foder, ved en længde på 2-3 cm. Efter forbenene kommer bagbenene, og når alle fire ben er udviklet, trækkes gællerne tilbage, og farverne skifter. Sænk da vandstanden til få centimeter, og læg sten og flydeplanter ud, så de forvandlede dyr kan gå op af vandet, og læg et tætsluttende låg på. De nyforvandlede unger drukner let, så de skal hurtigt over i et landterrarie.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger lever på land i et fugtigt og køligt terrarie med mos, løv og bark. Ungerne er sårbare og tåler tørke og varme dårligt. Fodr dem ofte med de mindste levende foderdyr: springhaler, bananfluer uden vinger, hvide orme og små bænkebidere, senere større bænkebidere og små snegle. Hold dyrene adskilt fra de voksne, sorteret efter størrelse, og giv kalk og vitaminer. Dyrene vokser hurtigt det første år og når omkring 11 cm efter et år og omkring 13 cm efter to; de er kønsmodne efter mindst tre år.

Sundhed og typiske fejl

De vigtigste problemer ved pasningen er:

- Varme: temperaturer over 20 °C i længere tid stresser dyrene, giver dårlig appetit og kan føre til sygdom og død. Hold terrariet køligt.
- Udtørring: huden er sart og tørrer hurtigt ud, hvis landdelen ikke holdes fugtig. Samtidig må bunden ikke være sumpet.
- Kalk- og D3-mangel (engelsk syge): ses ved ensidigt foder uden kalk og vitaminer og uden UVB. Drys foderet med kalk og vitaminer til padder.
- Hudinfektioner: arten er følsom over for forurening og dårlig vandkvalitet. Brug rent, afkloreret vand.
- Stress: dyr, der forstyrres hele tiden, tager af og æder dårligt.
- Forstoppelse: fint grus og sand kan sluges. Brug bar bund, groft sand eller store sten.

Svampen *Batrachochytrium salamandrivorans* (Bsal) er dødelig for mange salamandre, og *O. ophryticus* er fundet smittet i fangenskab. Nye dyr holdes i karantæne, før de sættes sammen med andre, hvert terrarie har sit eget udstyr, og hænder og redskaber rengøres mellem terrarierne. Dyr, vand og redskaber må aldrig komme i kontakt med vildtlevende padder. Opdrættede dyr bærer sjældnere sygdomme og parasitter end dyr fra naturen. Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis et dyr bliver sygt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.